

ЗАКАРПАТСЬКА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ

Кафедра образотворчого мистецтва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з
навчальної роботи

А. М. Бокшан

“ 29 ” серпня 2020 року

ОК17 ЖИВОПИС (1 скорочений курс)

(шифр і назва)

Спеціальність / Освітня програма	023 образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація ОПП «Образотворче мистецтво»
Статус дисципліни	Обов'язкова
Рік викладання/Семестр	2020-2021 / 5–6 семестр
Обсяг дисципліни (кредити/години)	7 ЄКТС/210 годин з них: Лекції – 10год Практичні заняття – 164год Самостійна робота – 36год
Мова викладання	Українська
Форма контролю	диференційований заліковий та екзаменаційний перегляди
Викладач	Динник Олексій Вікторович
e-mail	olexiy.dynnyk@gmail.com
Інформація про консультації	Очне/ Он-лайн (за потреби)

Анотація

Програма з живопису (для 1-го скороченого курсу) є важливою складовою обов'язкової професійно-орієнтованої навчальної дисципліни, яка вивчає методи, прийоми, технічні та технологічні основи живописного зображення форм, предметів, явищ та ін. за допомогою нанесення фарб на площину (папір, полотно, картон, дерево та ін.). Структура і зміст змістовних модулів даної програми націлені на формування цілісної системи образотворчої грамоти з дисципліни живопис і важливих компетентностей у сфері художньої освіти загалом.

Головною метою є навчити студента образотворчій грамоті живопису за допомогою комплексу завдань, які побудовані за чіткою методологічною послідовністю. Головне завдання дисципліни:

1. У процесі занять студент повинен оволодіти основними засобами академічного зображення живопису простих геометричних фігур, натюрмортів, портрету, півфігури і фігури людини. Формами пластичного та образного вираження за допомогою фарб та різноманітних технік.

2. Формування індивідуального, креативного підходу до розв'язання складних композиційних, просторових та формотворчих проблем у живописі націлену на регіональні традиції Закарпатської школи образотворчості.

Результат учбово-академічної роботи залежить від ритмічності виконання запланованих у робочій програмі вправ; оволодіння професійною майстерністю, що вимагає поступовості та поетапності. Передбачені робочою програмою завдання студент повинен виконувати під час аудиторних занять, а також і самостійно під керівництвом викладача.

Кожне завдання курсу з живопису охоплює чотири основні етапи, які повинні проходити послідовно згідно порядку їх виконання:

1. Теоретично-підготовчий.
2. Студійний (пізнавально-аналітичний).
3. Студійно-творчий (узагальнюючий, архітектонічний)
4. Творчий (образно-формотворчий).

Основною формою навчання живопису є малювання з натури. Але важливим завданням є також оволодіти методом творчої (образної) інтерпретації та на основі об'єктивного і суб'єктивного аналізу натури навчитися відтворити у роботі художній образ.

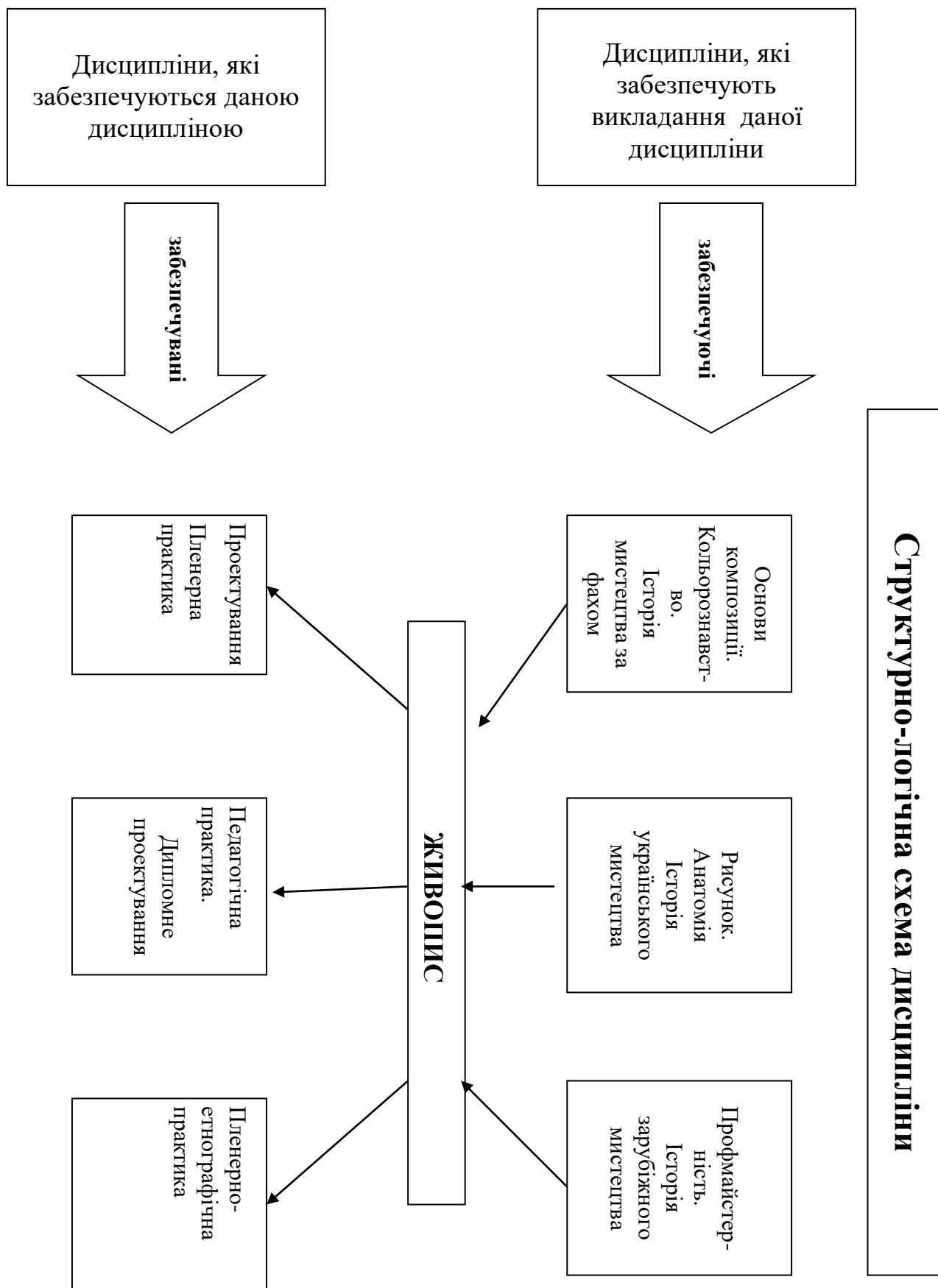
Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліни, які забезпечують викладання даної дисципліни: Основи композиції, Кольорознавство, Історія мистецтва за фахом, Рисунок, Анатомія, Історія українського мистецтва, Профмайстерність, Історія зарубіжного мистецтва.

Дисципліни, які забезпечуються даною дисципліною: Композиція, Проектно-конструкторська практика, Педагогічна практика, Дипломне проектування, Пленерно-етнографічна практика.

Мета дисципліни – вивчення і засвоєння живописних образотворчих засобів зображення натюрморту, портрету, портрету з плечовим поясом, півфігури та фігури людини.

Завданням вивчення дисципліни – є навчити майбутнього фахівця за допомогою кольорових і тональних відношень будувати структуру форми за відповідними програмними завданнями. Відчувати тональні співвідношення та світлотіньові градації. Кольором будувати пластику форми та середовище.

Предметні результати навчання (знати/вміти):

знання:

- етапів та принципів живописного академічного зображення портрету, портрету з плечовим поясом, одягненої та роздягненої півфігури, - засобів колориметричного аналізу і технологічних прийомів живописного відтворення натури від акварельного живопису, гуаші, акрилу до олійної техніки;

- на всіх етапах програми навчитись методично вірно аналізувати і синтезувати основні і доповнюючі елементи предметного середовища натури за темою.

Вміння:

- живописними засобами гармонійно відтворювати характер та образ постановки (натюрморт, портрет півфігуру, фігуру людини);

- оперувати колориметрією, кольоровою модуляцією, як одними із основних засобів вимішування й температурного балансування композиції твору;

- відтворювати образ за чіткими академічними вимогами, а також творчо (використовуючи засоби сфумато, імпресіонізму, фовізму та інших актуальних підходів);

- відтворювати завдання з урахуванням особливостей Закарпатської регіональної школи живопису.

Компетентності загальні (ЗК) (відповідність з ЗК освітньою програмою)

Компетентності фахові (ФК) (відповідність з ФК освітньою програмою)

І скорочений курс, І семестр

ЗК 1. Лекція (2год.) Послідовність живописного виконання портрету людини. Методи і підходи.

Практичне завдання. **Голова натурщика, виконана в техніці гризайль на нейтральному тлі.**

ФК. Дана постановка націлена на вивчення основ побудови та передачі світлотіні портрету. Основним завданням є студійний аналіз пластики голови натурника та його тональний розбір. Це допоможе краще побачити під конструкцію форми голови людини. Малюючи портрет у техніці гризайль, необхідно навчитися передавати об'єм за допомогою світлотіні враховуючи анатомію. Студенту необхідно методом аналізу і синтезу уникати випадкових деталей навчитися формувати конструкцію голови від загального до деталей та навпаки, від частинного до узагальнень. Студент повинен вміти вибрати характерні, головні риси обличчя які виявляють і визначають характер даної натури.

Формат, матеріал, : А2, (50х70), полотно, олія.

ЗК 2. Лекція (1год.) Портрет людини у творчості видатних світових та українських митців.

Практичне завдання. **Голова натурщика в різних ракурсах в обмеженій кольоровій гаммі. Виконання двох етюдів в різних поворотах голови.**

ФК 2. Вивчення особливості кольорового моделювання живої натури. Мета і основні завдання – набуття навиків практичного виконання кольорового начерку. А також вміння зображати голову у просторі на основі композиційного, пропорційного, анатомічного аналізу. Виявлення характеру портрету на основі попередніх студій та замальовок. Постановку можна супроводжувати боковим освітленням, що підсилює ефект світлотіньового контрасту.

Матеріал, формат: олія, акрил, темпера, гуаш А2.

Портрет з плечовим поясом на тлі однієї або двох кольорових драперій.

ЗК 3. Лекція № 3. (1 год.) Портрет з людини з плечовим поясом. Етапи виконання.

Практичне завдання. **Портрет з плечовим поясом на тлі однієї або двох кольорових драперій.**

ФК. Детальна студія принципів та закономірностей моделювання портрету в умовах кольорового середовища. Ритміка світлотіньових мас. Колористична цілість, Чітка тональна градація світлотіні. В процесі роботи педагог налаштовує студентів на об'ємно-просторове сприйняття природи, на вміння бачити всі співвідношення разом й одночасно. Ліпити форму кольором з анатомічним обґрунтуванням, вибудовувати пропорції і співвідношення кольору, які передають індивідуальні особливості моделі.

Формат А2, (50x70), полотно, олія.

Завдання для самостійної роботи під керівництвом викладача:

Автопортрет в умовах контрастного штучного освітлення. **Формат А2, (50x70), полотно, олія.**

Копія живописного портрету з роботи відомого митця. **(50x70), полотно, олія.**

I скорочений курс, II семестр

ЗК 4. Лекція. (2 год.) Особливості живопису портрету з плечовим поясом. Художній образ портрету.

Практичне завдання. **Портрет з плечовим поясом в середовищі кількох різнокольорових драперій.**

ФК. Вивчення пропорцій, кольорової локалізації на обличчі та плечах людини в середовищі активного поліхромного впливу в умовах бокового освітлення.

Постановка на фоні кольорової драперії. Необхідно добитися передачі індивідуальної схожості портрету, його вікових особливостей. Вірно

трактовані деталі постановки можуть допомогти характеристиці зображувальної людини. Повноцінне рішення портрету припускає розкриття в пластичній характеристиці людини його душевних якостей.

Матеріал, формат: А2, (50x70), полотно, олія.

ЗК 5. Лекція (2 год.) Півфігура людини. Методи зображення кістей рук, як складових півфігури.

Практичне завдання. Виконання півфігури з руками в середовищі контрастних за світлістю але наближених за кольоровим тоном драперій.

ФК. Мета і завдання - засобами живопису передати цільність композиції. Гармонійно підібрати кольорову гаму. Визначити взаємовплив кольорового середовища та півфігури.

При малюванні півфігури в їх просторовому, пластичному, змістовому зв'язку особливо гостро постає питання композиції. Студенту необхідно підходити до роботи творчо у пошуках найвигіднішої точки зору, а потім в процесі роботи, підпорядковувати фон. Півфігурна постановка з руками дає можливість поставити перед студентами цілий ряд задач більш повно і гостро, ніж в попередніх роботах. Зв'язок портрету, торсу і верхніх кінцівок повинен визначатися пластикою узагальнення форм на основі індуктивно-дедуктивного методу.

Матеріал, формат : Формат А1, полотно, олія.

ЗК 6. Лекція (1 год.) Півфігура людини в одязі. Приклади живописних практик.

Практичне завдання. Виконання одягненої пів фігури з руками на декоративному тлі.

ФК. Аналіз та узагальнення реалістичної натури для створення площинного декоративного простору. Локалізація кольорових плям, урівноваження їх величини та кольорова взаємозалежність в умовах прямого освітлення. Півфігурна постановка з руками дає можливість поставити перед студентами цілий ряд задач більш повно і гостро, ніж в попередніх роботах. Зв'язок

портрету, торсу, верхніх кінцівок з декоративним тлом повинен визначатися вмінням, на основі індуктивно-дедуктивного методу, узагальнювати форми, кольорові площини.

Матеріал, формат : Формат А2, полотно, олія.

Завдання для самостійної роботи під керівництвом викладача:

1. Замальовки верхніх кінцівок людини.
2. Копія півфігури з твору відомого майстра (зі спини).

Формат, матеріал: А1, олія, темпера.

Завдання для індивідуальної роботи:

Живописні ілюстрації до літературного твору.

живопису.

Формат: аркуш паперу. Засоби: олія, темпера.

Вимоги викладача

Вивчення навчальної дисципліни «живопис» потребує: виконання практичних завдань, ситуаційних завдань (підготовчих етюдів, конструктивних схем тощо.), самостійної роботи тощо; підготовки до практичних занять; робота з візуальними та інформаційними джерелами, опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також матеріалів музеїв та виставкових локацій.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення практичного досвіду живописного відтворення натюрморту, гіпсових фігур, портрету, півфігури та фігури людини.

Знання позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі, тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: змістовність у виконанні завдань та місце їх в загальній системі образотворчості; чіткість конструктивної побудови; знайдення кольорової гармонії;

Для вивчення теми та правильного виконання (розв'язання) завдань слід брати до уваги методичні рекомендації щодо підготовки до теми (заняття), зазначені у конспекті лекцій з курсу.

Рішення ситуаційних (практичних завдань) повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам (мати всі необхідні складові), що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність (демонструвати ознаки самостійності виконання здобувачем такої роботи).

На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх проблемних питань теми. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН
з дисципліни «ЖИВОПИС»

1 семестр

Вид навчальної роботи	Години в семестрі	Розподіл годин по тижнях											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Лекційні заняття	5	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-
Практичні заняття	67	4	6	6	6	6	5	6	6	6	6	4	6
Самостійна робота студентів (СРС)	18	1	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1	2
Індивідуальна робота студентів (ІРС)			-	-	-	-	-		-	-	-	-	-
Види та форми контрольних заходів		коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	МК1	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	МК2	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	ПКМ
Разом годин	90	7	7	7	8	8	7	7	8	8	8	7	8

Програма вивчення дисципліни
Програма дисципліни

СТРУКТУРА ЗАЛКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ

«ЖИВОПИС»

Тема	Кількість годин відведених на:			
	вступні лекції	практичні заняття	індивідуальну роботу (ІРС)	самостійну роботу (СРС)
Модуль 3. І скорочений КУРС (210 год.)				
Змістовий модуль 5. Студія голови людини.				
Тема 1. Голова натурщика, виконана в техніці гризайль на нейтральному тлі. <i>Завдання:</i> вивчити особливості кольорового моделювання живої природи. Набути навиків практичного виконання кольорового начерку.	1	21	-	4
Тема 2. Голова натурщика в різних ракурсах в обмеженій кольоровій гаммі. Виконання двох етюдів в різних поворотах <i>Завдання</i> Вивчення особливості кольорового моделювання живої природи. Набуття навиків практичного виконання кольорового начерку.	2	22	-	6

Тема 3. (ЕЗ) Портрет з плечовим поясом на тлі однієї або кількох кольорових драперій. <i>Завдання</i> Детальна студія принципів та закономірностей моделювання портрету в умовах кольорового середовища.	2	24	-	8
Змістовний модуль 6. Студія пів фігури людини.				
Тема 4. Виконання пів фігури з руками в середовищі кількох кольорових драперій. <i>Завдання</i> Вивчення пропорцій, кольорової локалізації на обличчі та плечах людини в середовищі активного поліхромного впливу в умовах бокового освітлення.	1	31	-	4
Тема 5. Виконання пів фігури з руками в середовищі кількох різнокольорових драперій. <i>Завдання</i> Гармонійно підібрана кольорова гама. Цільність композиції засобами живопису. Взаємовплив кольорового середовища. Контражур.	2	32	-	6
Тема 6. (ЕЗ) Виконання пів фігури з руками на декоративному тлі. <i>Завдання</i> Відбір та узагальнення реалістичної натури для створення площинної декоративної композиції. Локалізація кольорових плям, урівноваження їх величини та кольорова взаємозалежність в умовах прямого освітлення.	2	34	-	8
		164	-	36
Усього годин		210 год		

**ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ДИСЦИПЛІНИ «ЖИВОПИС»**

ЗМ.М. I. Копія портрету в класичній манері відомих майстрів.

Завдання: Проаналізувати творчу манеру автора, ознайомитися з чіткою системою поетапного ведення роботи над твором, вивчити класичну техніку живопису.

Формат: полотно 50x70. Засоби: темпера, акрил, масло

2. Декоративне рішення теми «портрет».

Завдання: Відбір та узагальнення реалістичної натури для створення площинної декоративної композиції. Локалізація кольорових плям, урівноваження їх величини, кольорова взаємозалежність.

Формат: 0,5 аркуша паперу. Засоби: акварель, темпера, гуаш, акрил.

ЗМ.М. II. Копія натюрморту майстрів ХХ століття.

Завдання: Дослідити особливості манери письма, освоїти вільне трактування форми, розвивати чуття колориту.

Формат: 0,5 аркуша паперу. Засоби: темпера, гуаш, емульсійні техніки.

ЗМ.М. III. Копія пейзажу у виконанні класичного майстра.

Завдання: Точна передача кольорових співвідношень та манери письма.

Формат: 0,5 аркуша паперу. Засоби: акварель, темпера, гуаш, акрил.

ЗМ.М. IV Копія зображення інтер'єрів у виконанні класичних майстрів. **Завдання:** Точність в передачі кольорових співвідношень та манери письма.

Формат: 0,5 аркуша паперу. Засоби: акварель, темпера, гуаш, акрил.

ЗМ.М. V Копія півфігури людини твору майстра колориста.

Завдання: Увага на моделювання форми та кольорових співвідношень. Вивчити особливості колористичного моделювання форми фігури людини.

Формат: 0,5 аркуша паперу. Засоби: олія, акварель, темпера, гуаш, акрил.

ЗМ.М. VI. Копія фігури роботи класичного майстра (Рембрандт, Веласкес, Гольбейн).

Завдання: Оволодіти навичками ведення послідовної роботи при довготривалому веденні роботи. Ознайомлення з класичною технікою живопису.

Формат: аркуш паперу. Засоби: олія, темпера.

ЗМ.М. VII. Стилізоване вирішення на основі тематичної постановки.

Завдання: Власна розробка системи формотворчої манери твору. Основна роль відводиться пошуку композиції.

Формат: 0,5 аркуша паперу. Засоби: акварель, темпера, гуаш, акрил.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПРОМІЖНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Критерії оцінювання та система розподілу балів

Поточний контроль з дисципліни “...” – це оцінювання навчальних досягнень студента протягом навчального семестру за національною чотирибальною шкалою усіх видів аудиторної роботи (лекції та практичні заняття). Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення студента в освоєнні програмного матеріалу дисципліни; спрямований на необхідне корегування самостійної роботи студента.

Поточний контроль здійснюється колегіально викладачами фахових дисциплін факультету. Викладач згідно календарного плану готує студентів до завершення завдання та повідомляє на засіданні кафедри ОМ про готовність до поточного контролю. Методом голосування члени кафедр факультету ОМ формують склад комісії, який затверджує завідувач каф. ОМ. Викладач повинен висвітлити чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, довести до відома студентів на початку змістовного модулю.

Система оцінювання аудиторної роботи.

Поточна аудиторна діяльність студента оцінюється за чотирибальною (національною) шкалою.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- підготовка семестрової роботи (твору) до поточного контролю;
- оформлення роботи та підпис (ПБ студента, шифр групи, ПБ викладача);
- визначення локації до експонування;
- експозиція семестрової роботи;
- оформлення та експозиція самостійної роботи

Критеріями оцінки є:

- грамотність розкриття теми практичного завдання;
- ритмічність виконання роботи за розкладом відвідуваних занять
- композиційне рішення;
- побудова структури заданого натурального мотиву, пластичні засади;
- кольорове рішення;
- технічне виконання;
- емоційність та переконаність;
- цілісність, образність;
- та інші.

Теоретичні (лекційні) заняття служать доповненням до практичної роботи, які за формою є вступними рекомендаціями (методичними, історико-культурологічними, мистецтвознавчими тощо.) до виконання живопису. Також практикуються лекції в середовищі живописних виставок, вернісажів, музейних колекцій тощо, які є важливим дидактичним матеріалом для кращого засвоєння знань студентом. Та стимулюванні до якомога кращого вирішення практичних завдань.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені практичні заняття, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Система оцінювання самостійної роботи.

Самостійна робота студентів виділена як окремий елемент навчального модулю із встановленням для нього вагового коефіцієнта.

Модульний контроль з дисципліни “ живопис ” проводиться 1-2 рази на семестр, і включає проведення контрольних заходів за всіма темами змістовного модуля у формі проміжкового перегляду. До контрольних заходів допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю. Викладач профільної дисципліни несе часткову (разом з студентом) відповідальність за якість експонованих робіт на підсумковому перегляді. А також керує та контролює експозицію виставки поточних, самостійних та екзаменаційних робіт до перегляду.

Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються “незадовільно” незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим .

Підсумковий (семестровий) контроль.

Підсумковим контролем з дисципліни “живопис” згідно навчального плану – диференційований заліковий перегляд (зимова сесія), екзаменаційний пергляд (літня сесія).

Оскільки підсумковий контроль з дисципліни “живопис” проводиться у формі диференційованого заліку та екзамену, то він виставляється як середньозважений бал з результатів модульного (міжсесійного) контролю. Так як СРС виноситься окремим структурним елементом, то вона додаються до результатів модульного контролю викладачем.

Структура проведення семестрового контролю відображається довідома студентів на першому занятті.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Модуль 1 (поточне тестування)						<i>Модуль (ІНДЗ)</i>	<i>Підсумковий контроль</i>	<i>Сума</i>
<i>Змістовий модуль I</i>			<i>Змістовий модуль II</i>			10	20	100
70			70					
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>			
20	20	30	20	20	30			
Модуль 2 (поточне тестування)						<i>Модуль (ІНДЗ)</i>	<i>Підсумковий контроль</i>	<i>Сума</i>
<i>Змістовий модуль I</i>			<i>Змістовий модуль II</i>			10	20	100
70			70					
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>			
20	20	30	20	20	30			
Модуль 3 (поточне тестування)						<i>Модуль (ІНДЗ)</i>	<i>Підсумковий контроль</i>	<i>Сума</i>

Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			10	20	100
70			70					
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>			
20	20	30	20	20	30			
Модуль 4 (поточне тестування)						Модуль (ІНДЗ)	Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			20	30	100
50			50					
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T1</i>	<i>T2</i>				
10	10	30	10	40				

Рекомендована література

Базова

1. Людмила Корж-Радько. «Основні етапи роботи над портретом та пів фігурою людини в живописі» видавництво Гражда. Ужгород 2013 ст., 36. А.В. Волощук.
2. Навчально-методичний комплекс зі спекурсу «Мистецько-педагогічна система Золтана Баконія» в контексті розвитку художньої освіти України та Закарпаття». Ужгород видавництво Гражда 2008 ст., 64.
3. А.Т. Коприва. Композиція та художній образ в живописі. Методичні вказівки до вивчення теорії та практичного курсу живопису Частина 1. Мукачєво видавництво Карпатська

- вежа 2008 ст., 32.
4. А.Т. Коприва. Академічна постановка з живопису «Одягнена напівфігура з руками». Навчально-методична розробка для студентів вищих мистецьких навчальних закладів України. Рукопис схвалено вченою радою ЗАМ. Ужгород, 2019. ст., 7.
 5. Л.А. Корж-Радько. Основні етапи роботи над постановкою з фігурою людини в живописі. Гражда 2013 ст.,32.
 6. А.Т. Коприва. Організація самостійної роботи студентів ЗАМ в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Рукопис схвалено вченою радою ЗАМ. Ужгород, 2019. ст., 24.
 7. М.В.Приймич. Іконостаси Закарпаття. Історично мистецькі нариси, Всеукраїнське видавництво «Карпати» 2014 ст., 184.
 8. А.І. Анорічева-Єрьомка. Академічний живопис навчальний посібник. Харків «Колорит» 2009 ст.,176. Ілюстрація 101 віддрукована догори ногами.
 9. Ли Н. Основы учебного академического рисунка. В-во: ЄКСМО. Москва 2010 ст., 480.

Допоміжна

1. Гребенюк Г.Є. Основи композиції та рисунок. – К.: Техніка, 1997.
2. Каган М. Морфология искусства. — Ленинград. 1972
3. Ковальов Ф.В. Золотое сечение в живописи. — К.: 1989
4. Просвещение, 1974.
5. Ревякин П.П. Техника акварельной живописи. - М., 1959.
6. Ростовцев Н.Н. Методика преподавания изобразительного искусства. М.
7. Гармучи Н.О. Пространство картины. – М.: Советский художник, 1989.
8. Тихонов СВ., Рисунок: Учебн. пособие для вузов.- М., 1983
9. Федоров М.В. Рисунок и перспектива., М., 1960.
10. Шестаков В. Искусство и дети. Эстетическое воспитание за рубежом.- Москва, 1989.
11. Шорохов Е.В. Композиция. – М.: Просвещение, 1986.

Форма підсумкового контролю успішності навчання:

поточні та підсумкові перегляди; екзаменаційний перегляд у 2,4,6,8 семестрах; диференційований заліковий перегляд в 1,3,5,7 семестрах.

Засоби діагностики успішності навчання:

індивідуальні завдання, практичні контрольні завдання для підсумкової експертизи знань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Зарахування змістових модулів (призначення залікових кредитів) студенту проводиться за умови виконання ним всіх вимог, позначених у програмі навчальної дисципліни (змістового модуля) й описаних в інформаційному пакеті, після підсумкової атестації з даного змістового модуля.

Оцінювання успішності студента при засвоєнні змістового модулю (дисципліни) ведеться за внутрішньою деталізованою системою, затвердженою відповідною кафедрою.

За результатами підсумкової атестації зі змістового модулю (дисципліни) результати оцінювання перераховуються в шкалу оцінювання ECTS та національну шкалу за системою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>За шкалою ECTS</i>	<i>За шкалою навчального закладу (як приклад)</i>	<i>Традиційна оцінка за національною шкалою (чотирибальна система)</i>	<i>Залік/Екзамен</i>
<i>A</i>	<i>90 - 100</i>	<i>ВІДМІННО</i>	<i>Зараховано</i>
<i>B</i>	<i>82 – 89</i>	<i>ДОБРЕ</i>	
<i>C</i>	<i>74 – 81</i>		
<i>D</i>	<i>64 – 73</i>		
<i>E</i>	<i>60 – 63</i>	<i>ЗАДОВІЛЬНО</i>	
<i>FX</i>	<i>35 – 59</i>	<i>НЕЗАДОВІЛЬНО</i>	<i>Не зараховано</i>
<i>F</i>	<i>1 - 34</i>		

***FX** означає: «незадовільно» - необхідно виконати певну додаткову роботу для досягнення мінімального рівня;
F означає: «незадовільно» - необхідна значна подальша робота, пов'язана з повторним слуханням курсу.*

Студент, який набрав за всі контрольні заходи менше 60 балів, представляє на підсумковий семестровий контроль в екзаменаційну сесію усі завдання, передбачені модульним семестровим контролем.